

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπανίδης → ampanidis@gmail.com

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ

Μιά απαγορευμένη λέξη

Ηαπόφαση της ελληνική κυβέρνησης να διενεργήσει δημοψήφισμα φαινομενικά αιφνιδίασε τους πάντες. Οι Ευρωπαίοι εταίροι και το ΔΝΤ δεν πάντα καθόλου ευχαριστημένοι με αυτή την απόφαση και το έχουν ξεκαθαρίσει σε όλους τους τόνους. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης έσπευσαν να ανακυρήσουν την κυβέρνηση ανίκανη και συσπειρώθηκαν για να ενισχύσουν το ΝΑΙ. Χωρίς αμφιβολία, η κίνηση της ελληνικής κυβέρνησης είχε κάποιες αδυναμίες αλλά η αλήθεια είναι ότι η λέξη δημοψήφισμα ανέκαθε προκαλούσε νευρικότητα στις Βρυξέλλες.

Στην Ελληνική πολιτική πραγματικότητα, το Δημοψήφισμα έχει πάρει διαστάσεις ακραίου πολιτειακού γεγονότος. Αντιθέτως, σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες το Δημοψήφισμα υμνείται, ως κρατιώση της Δημοκρατίας, και κατατάσσεται στις πολιτικά λειτουργικές διαδικασίες, πού ανακουφίζουν την Αντιπροσώπευση, μεταθέτοντας την επιλογή στον ίδιο τον Κυρίαρχο Λαό. Τα ελληνικά συντάγματα, από εκείνο του 1911 μέχρι το τελευταίο του 2001, προβλέπουν τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων για κρίσιμα εθνικά θέματα, καθώς και για ψηφιούμενα νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων. Μέχρι σήμερα στην Ελλάδα έχουν διεξαχθεί επά δημοψηφισμάτα σε μια χρονική περίοδο 54 ετών (1920-1974), με τις έξι περιπτώσεις το ερώτημα να σχετίζεται με το πολίτευμα (βασιλεύμενη ή αβασιλευτή δημοκρατία) και μια για την έγκριση Συντάγματος. Να υπογραμμιστεί, ωστόσο, ότι τα τρία από τα επά δημοψηφισμάτα διενεργήθηκαν από δικτατορικά καθεστώτα. Επίσης, σε αντίθεση με άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, η Ελλάδα δε διοργάνωσε δημοψήφισμα για την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα το 1981, όπως δεν έχει διοργανώσει ποτέ μια τέτοια διαδικασία για την κύρωση οποιασδήποτε Ευρωπαϊκής Συνθήκης.

Πολλοί, μεταξύ αυτών και ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης, προκαλεσαν την νομιμότητα και νομιμοποίηση της απόφασης να δωθεί μόνο μια εβδομάδα στους Έλληνες πολίτες για να αποφασίσουν τι θα ψηφίσουν. Οι εταίροι της κώρας έχουν επίσης δηλώσει ότι η πρόταση που τέθηκε υπό λαϊκή επιμηγορία δεν πάντα πλέον σε ιοχύ, όποτε και αμφισβητούν την εγκυρότητα το δημοψήφισμα. Με δεδομένο ότι είναι πρώτη φορά μετά από 41 χρόνια που δώθηκε η ευκαιρία στον Ελληνικό λαό να εκφράσει άμεσα την βούληση του

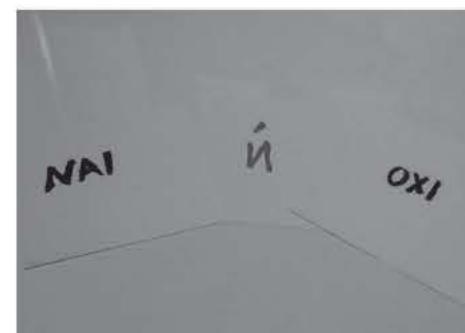
για ένα κρίσιμο ζήτημα μέσω δημοψηφίσματος, η κυβέρνηση θέλει να είχε διασφαλίσει ότι τόσο η διαδικασία όσο και το ερώτημα του δημοψηφίσματος ήταν παντελώς αδιάβλητα από κάθε είδους κριτική.

Η επιμονή να συνδέεται το δημοψήφισμα με το μέλλον της Ελλάδος στην Ευρωζώνη ή ακόμα και στην Ε.Ε., όχι μόνο στερείται νομικής βάσης. Άλλα είναι, και ανεξήγητη από πολιτική άποψη, εάν λάβουμε υπόψη την προσήλωση του σιρατοπέδου του «ΝΑΙ» στα ευρωπαϊκά ιδεώδη - των οποίων η δημοκρατία είναι ο πυρήνας. Όταν λοιπόν πρότασαν το επίχειρημα ότι το δημοψήφισμα δεν θα έπρεπε να γίνει καν ή όταν συνδέονταν το αποτέλεσμα με το μέλλον της Ελλάδας στην Ευρωζώνη, υπονομεύουν τον ίδιο τον πυρήνα της δημοκρατικής ταυτότητας της Ε.Ε.

Οι Έλληνες πολίτες έχουν υποφέρει πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια από τα μέτρα καταπολέμησης της κρίσης που τους επιβληθηκαν. Έχουν κληθεί να ψηφίσουν σε εκλογές αρκετές φορές από το 2009, μόνο για να δούν στη συνέχεια την ψήφο τους να ακυρώνεται μέσω αντιδημοκρατικών διαδικασιών και ψεύτικων υποσχέσεων. Αυτά ήταν η πρώτη φορά που τους ζητήθηκε αύμεσα να εκφράσουν την άποψη τους για τα μέτρα που προτείνονται από την Ε.Ε. και το ΔΝΤ. Είχαν το δικαίωμα να αποφασίσουν χωρίς απειλές και πλεονεκτήσεις από οποιαδήποτε πλευρά. Όταν λοιπόν προτάσσεται το επίχειρημα ότι το δημοψήφισμα δεν θα έπρεπε να γίνει καν ή όταν συνδέεται το αποτέλεσμα με το μέλλον της Ελλάδας στην Ευρωζώνη, υπονομεύεται ο ίδιος ο πυρήνας της δημοκρατικής ταυτότητας της Ε.Ε.

Στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη προβλέπονται διαδικασίες για τη διενέργεια δημοψηφισμάτων.

Πρωταθλήτρια στα δημοψηφίσμα-

τα είναι η Ιρλανδία, η οποία από το 1985 έως σήμερα έχει διενεργήσει 20 τέτοιες διαδικασίες από το 1985. Επίσης, μέχρι σήμερα είναι η μόνη χώρα μέλος της Ε.Ε. που έχει διοργανώσει δημοψηφισμάτα σχετικά με όλες τις συνθήκες της Ένωσης. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται η Ιταλία με 16 δημοψηφισμάτα, χωρίς όμως κανένα από αυτά να αφορά ευρωπαϊκές συνθήκες, αλλά αποκλειστικά εσωτερικά ζητήματα. Στην τρίτη θέση έρχεται η Λιθουανία με 12 δημοψηφισμάτα από το 1991 που απέκτησε την ανεξαρτησία της. Ωστόσο, το μοναδικό δημοψηφίσμα που διενεργήθηκε στη χώρα αυτή σχετικό με ευρωπαϊκά θέματα ήταν εκείνο του 2003 που αφορούσε στην είσοδο της χώρας στην Ε.Ε.

Οι μοναδικές ευρωπαϊκές χώρες στις οποίες δεν έχει γίνει κάποιο δημοψηφίσμα τα τελευταία 30 χρόνια είναι η Νορβηγία, το Βέλγιο (από τα λίγα κράτη που μα τέτοια διαδικασία δεν προβλέπεται από το Σύνταγμα του) και η Ελλάδα. Φυσικά, την πρώτη θέση όλων έχει η Ελβετία, στην οποία διεξάγεται σειρά δημοψηφισμάτων σχεδόν κάθε χρόνο και για πληθώρα θεμάτων, αν ανήκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι ...16 κατηγορίες δημοψηφισμάτων Τα δημοψηφισμάτα που προβλέπουν τα συντάγματα και οι πολιτικές παράδοσεις των χωρών είναι αρκετών ειδών. Π.χ. με κριτήριο τον αριθμό των ερωτημάτων που περιλαμβάνει ένα δημοψηφίσμα, αυτό μπορεί να διακρίνεται σε απλό, σύνθετο και πολλαπλό. Απλό είναι το δημοψηφίσμα στο οποίο διατυπώνεται ένα μόνον ερώτημα. Στο λεγόμενο σύνθετο δημοψηφίσμα υπάρχει ένα θέμα, για το οποίο διατυπώνονται πολλαπλά ερωτήματα. Τέλος, υπάρχει και το είδος του πολλαπλού δημοψηφισμάτος, στο οποίο περιέχονται περισσότερα ερωτήματα για ανεξάρτητα μεταξύ τους ζητήματα. Επίσης, με γνώμονα το αντικείμενο ενός δημοψηφισμάτος γίνεται διάκριση σε συνταγματικό δημοψηφίσμα για τη θέση της στην Ε.Ε. και σε νομοθετικό δημο-

πρόγραμμα της Ε.Ε. Το πρώτο επτάριφο τίτλοφορεται -REFORMS FOR THE COMPLETION OF THE CURRENT PROGRAM AND BEYOND- (ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΑΥΤΟΥ) ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ -PRELIMINARY DEBT SUSTAINABILITY ANALYSIS- (ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΗΣΙΟΜΟΤΗΤΑΣ ΧΡΕΟΥΣ). Δημο-

ψήφισμα που αφορά τη θέση της στην Ε.Ε. Το πρώτο επτάριφο τίτλοφορεται -REFORMS FOR THE COMPLETION OF THE CURRENT PROGRAM AND BEYOND- (ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΑΥΤΟΥ) ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ -PRELIMINARY DEBT SUSTAINABILITY ANALYSIS- (ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΗΣΙΟΜΟΤΗΤΑΣ ΧΡΕΟΥΣ). Δημο-

ψήφισμα που αφορά τη θέση της στην Ε.Ε. Το πρώτο επτάριφο τίτλοφορεται -REFORMS FOR THE COMPLETION OF THE CURRENT PROGRAM AND BEYOND- (ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΑΥΤΟΥ) ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ -PRELIMINARY DEBT SUSTAINABILITY ANALYSIS- (ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΗΣΙΟΜΟΤΗΤΑΣ ΧΡΕΟΥΣ). Δημο-

ψήφισμα που αφορά τη θέση της στην Ε.Ε. Το πρώτο επτάριφο τίτλοφορεται -REFORMS FOR THE COMPLETION OF THE CURRENT PROGRAM AND BEYOND- (ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΑΥΤΟΥ) ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ -PRELIMINARY DEBT SUSTAINABILITY ANALYSIS- (ΠΡΟΚΑΤΑΡΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΗΣΙΟΜΟΤΗΤΑΣ ΧΡΕΟΥΣ). Δημο-